

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 142/05-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. mája 2004 predbežne prerokoval sťažnosť M. I., bytom P., zastúpeného advokátom JUDr. I. G., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co 9/04 z 18. januára 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. I. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. apríla 2005 doručená sťažnosť M. I. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co 9/04 z 18. januára 2005.

Sťažovateľ ďalej uviedol:

„V konaní vedenom na Okresnom súde v Prievidzi sp. zn. 5 C 138/01, som si uplatnil nárok na náhradu škody za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobou zo dňa 21. 12. 2001 proti žalovanému H., P. V uvedenom konaní som sa domáhal zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia.

Opieral som sa o lekársky posudok č. 907/2000 z 01. 06. 2000, kde mi bolo ohodnotené sťaženie spoločenského uplatnenia 250 bodmi. Z uvedeného titulu som dostal čiastku 12 750 Sk. Uvedená čiastka predstavovala hodnotu jedného bodu 30 Sk so zvýšením podľa § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o 70 %, t. j. 7 500 Sk a 5 250 Sk. Mal som za to, že uvedená čiastka nezohľadňuje poškodenie zdravia a následky, ktoré pre môj život z toho vyplývajú, a preto som sa domáhal priznania ďalšieho zvýšenia.

Pôvodne som požadoval úhradu ďalších 50 000 Sk. Po porade s právnym zástupcom som môj nárok zvýšil na čiastku 150 000 Sk ešte pred prvým pojednávaním. Okresný súd v Prievidzi vydal dňa 10. 12. 2003 rozhodnutie, ktorým zaviazal odporcu zaplatiť mi čiastku 37 500 Sk a trovy konania. Vo zvyšku bol návrh zamietnutý. Súd pri rozhodovaní o existencii práva a o výške náhrady posúdil všetky okolnosti, ku ktorým boli vykonané dôkazy a zhodnotil, že právo tu skutočne existuje. Vykonané dokazovanie a uskutočnené dôkazy mu slúžili ako podklad pre vydanie rozhodnutia. Vo svojom rozhodnutí vôbec nešpecifikuje, na základe akých skutočností priznal mi práve čiastku 37 500 Sk. Pokladal ju za päťnásobok základného bodového ohodnotenia s tým však, že mi odpočítal už vyplatenú čiastku.

Mal som za to, že uvedené rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov v časti výšky plnenia, ktoré mi má poskytnúť odporca. Dôvody uvedené súdom sú všeobecné okolnosti, ktoré viedli k posúdeniu a priznaniu môjho nároku ako takého, resp. práva na jeho zvýšenie v zmysle citovanej vyhlášky. Súd riadne neodôvodnil, prečo môj nárok predstavuje práve čiastku, ktorú mi priznal.

Ja som citované rozhodnutie napadol v odvolaní, kde som podrobne uviedol všetky skutočnosti potrebné pre odškodnenie. Najmä som poukázal na tú skutočnosť, že mne bola choroba zistená 15. 03. 1999 a potvrdená posudkom zo dňa 01. 06. 2000. Následkom toho mi bolo základné bodové ohodnotenie odškodňované čiastkou 30 Sk za bod. Z tohto dôvodu som bol výrazne znevýhodnený oproti nárokom, ktoré vznikli po 31. 3. 1999, t. j. po 16-tich dňoch, nakoľko od tohto obdobia bolo zvýšené ohodnotenie bodu na 30 Sk za bod. Mal som za to, že náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia má byť primeraná samotnému sťaženiu spoločenského uplatnenia, ktoré vyplýva zo zásahu do mojich možností spoločenských, pracovných, rodinných a športových možností uplatnenia sa. To, že mi nárok vznikol 16 dní pred zmenou vyhlášky, nemôže znamenať to, že za tých 16 dní moje sťaženie je o polovicu nižšie, ako keby mi nárok vznikol potom. Ved' čo to je 16 dní rozdielu pri cca 40 rokoch života s postihnutím!

Náhrada, ktorá mi bola priznaná celkove, predstavuje len asi 2,60 Sk na deň, čo pri takomto postihnutí pri mojom bežnom živote, ktorý bol predmetom dokazovania, sa javí ako zjavne neprimeraná náhrada.

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom zo dňa 18. 01. 2005 moje odvolanie zamietol a rozsudok potvrdil. Krajský súd ako dôvod uvádza najmä tú skutočnosť, že som bez bližšieho a relevantného zdôvodnenia zmenil návrh v priebehu konania a uplatňoval náhradu 150 000 Sk. Práve suma 50 000 Sk, ktorá mi bola priznaná celkove spolu s pôvodnou čiastkou, mal byť tá, ktorá mi mala patriť. Krajský súd mal za to, že sa jedná len o obmedzenia bežných životných činností a takisto, že som neodôvodnil zvýšenie z 50 000 Sk na 150 000 Sk.

Mám za to, že rozhodnutie krajského súdu je arbitrárne a nezaoberá sa v skutočnosti dôvodmi žaloby. Ja som môj nárok, ktorý mal predstavovať čiastku 150 000 Sk, riadne odôvodnil a to, že som bol nesprávne informovaný a sám som podal žalobu len o 50 000 Sk, nezbavuje súd povinnosti spravodlivo rozhodnúť.“

Sťažovateľ na základe uvedeného dospel k názoru, že označeným rozhodnutím krajského súdu boli porušené jeho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a navrhol, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní jeho sťažnosti a jej prijatí na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo M. I. sa súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co 9/04-110 z 18. januára 2005 porušené bolo.

2. Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co 9/04-110 z 18. januára 2005 a vec vracia Krajskému súdu v Trenčíne, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia M. I. advokátovi JUDr. I. G. vo výške 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených v ústave, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd. Podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach, ako aj ich predpísané náležitosti sú upravené v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie niektorej z nich má za následok odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pričom zisťoval, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 tohto zákona. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd skúma aj to, či nejde o zjavne neopodstatnenú sťažnosť.

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu vôbec nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre

nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím (postupom) orgánu štátu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo. Za zjavne neopodstatnenú je preto možné považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu (...).

Právo na prístup k súdnej ochrane nemá absolútnu povahu. Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému prístup k súdnej ochrane a k súdu ako k orgánu verejnej moci, ktorý vykonáva súdnu moc podľa čl. 142 ústavy. Právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy umožňuje každému, aby sa po splnení predpokladov ustanovených zákonom stal účastníkom súdneho konania. Ak fyzická osoba (alebo právnická osoba) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 251/03) právo na súdnu ochranu sa však nestotožňuje s procesným úspechom.

Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania, resp. rozhodovania všeobecných súdov, t. j. či v konaní pred nimi nedošlo k porušeniu ústavnoprávných princípov konania (čl. 46 až 50 ústavy). Táto právomoc ústavného súdu však nie je spojená so vznikom oprávnenia a povinnosti hodnotiť názory všeobecných súdov, ku ktorým tieto dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov, ak tento výklad a použitie zákonov neporušujú uvedené ústavnoprocessné princípy (II. ÚS 54/02). Reálne uplatnenie a garantovanie základného práva na súdnu ochranu nielen neznamená právo

na úspech v konaní, ale ani nárok na to, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takéhoto výkladu a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 17/01, II. ÚS 22/05).

Obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru zahŕňa „právo na súd“, to znamená právo začať konanie na súde v „občianskoprávných veciach“ ako jeden z jeho aspektov. K nemu prístupujú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru pokiaľ ide o organizáciu, zloženie súdu a vedenie procesu. Kvalita procesu zahrnutá v práve na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru je zabezpečovaná zárukami procesného a inštitucionálneho charakteru (III. ÚS 136/03).

Právo sťažovateľa na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia neznamena, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď, ale musí reagovať len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03).

Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1999, Recueil III/1997). Ústavný súd zhodne s Európskym súdom pre ľudské práva však neskúma, či sú dôvody uvedené v rozhodnutí vecne správne (*Van de Hurk v. Holandsko* z 19. apríla 1994, A, č. 288, § 61, správa Komisie vo veci *Fouquet v. Francúzsko*, Recueil I/1996, s. 29). Je vecou ústavnej zodpovednosti celej sústavy všeobecných súdov, aby chránili zákonnosť spôsobom, ktorý je vecne správny, primerane odôvodnený a nie je arbitrárny.

Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa preskúmal, či postup krajského súdu nebol svojvoľný a či mal oporu v zákone.

Zo sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že namietané rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 17 Co 9/04 z 18. januára 2005 bolo vydané v konaní o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku Okresného súdu Prievidza sp. zn. C 138/01 z 10. decembra 2003, ktorým tento súd čiastočne vyhovel žalobe sťažovateľa proti H., P., o mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 150 000 Sk a zaviazal žalovanú zaplatiť sťažovateľovi sumu 37 500 Sk. Vo zvyšujúcej časti návrh zamietol.

Krajský súd ako súd odvolací v zmysle § 214 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) po preskúmaní veci v celom rozsahu podľa § 212 ods. 1 OSP napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny podľa § 219 OSP, keď po vyhodnotení právnej situácie konštatoval, že *„Súd prvého stupňa správne vyhodnotil na základe vykonaného dokazovania rozsah nároku a výnimočnosť dôvodov, pre ktoré možno náhradu SSU mimoriadne zvýšiť. Žalobca neuvádza iné mimoriadne dôvody a jeho obmedzenia sa týkajú len bežných životných činností. Nemožno v tejto súvislosti prehliadnuť, že žalobca trpí aj tzv. všeobecným ochorením a že pribudnutím veku je človek aj bežne v niektorých činnostiach prirodzene obmedzený. Pretože ďalšie výnimočné dôvody pre priznanie vyššej náhrady neboli zistené, rozsudok súdu prvého stupňa treba pokladať za vecne správny. Ako taký bol odvolacím súdom podľa § 219 O. s. p. potvrdený“*.

Krajský súd svoje rozhodnutie riadne odôvodnil. V tomto rozhodnutí sú uvedené skutkové okolnosti sporu, odôvodnené závery týkajúce sa právneho posúdenia sporu, ako aj rozhodnutie o trovách odvolacieho konania v zmysle § 150 OSP.

Z rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 17 Co 9/04 z 18. januára 2005 s prihliadnutím k obsahu rozhodnutia súdu prvého stupňa je pritom podľa názoru ústavného súdu zjavné, že tento sa zaoberal námietkami sťažovateľa. Z jeho záverov nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti

na rozdiel od sťažovateľa nezistil, že by závery krajského súdu v predmetnej veci bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné so sťažovateľom označenými článkami ústavy a dohovoru.

Ústavný súd uzavrel, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu neobsahuje také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru alebo ktoré by svedčili o porušení ústavnoprocených princípov (čl. 46 až 50 ústavy).

Sťažovateľ namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu takým rozhodnutím krajského súdu, ktorý zjavne nie je v príčinnej súvislosti so žiadnym porušením základných práv. Sťažovateľ bol v označenom spore žalobcom, krajský súd v jeho veci na základe jeho návrhu konal a rozhodol, svoje rozhodnutie náležite odôvodnil na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva. Preto nemôže nahrádzať postupy a rozhodnutia všeobecných súdov spôsobom, akým to požaduje sťažovateľ, a tak preberať na seba ústavnú zodpovednosť všeobecných súdov za ochranu zákonnosti podľa § 1 OSP, ak sa táto ochrana poskytla bez porušenia ústavnoprocených princípov ustanovených v čl. 46 až 50 ústavy, ktorých ustálený výklad vyplýva zo stabilnej judikatúry ústavného súdu.

Ústavný súd vychádzajúc zo skutkových okolností, ktoré vyplynuli z predloženého rozhodnutia krajského súdu, z jeho právnych východísk a záverov, a konštatujúc, že účinky výkonu právomoci krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné so sťažovateľom označenými právami podľa ústavy a dohovoru, odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú v celom rozsahu

namietaného porušenia základných práv, t. j. aj v rozsahu tvrdení o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pre odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už rozhodovanie o ďalších nárokoch uplatnených sťažovateľom bezpredmetné.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. mája 2005